

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 kwietnia 2012r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XVII Wydział Gospodarczy Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w składzie następującym:

Przewodnicząca: SSR (del.) Monika Gajdzińska-Sudomir

Protokolant: Marcin Powierza

po rozpoznaniu w dniu 27 kwietnia 2012r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa: Stowarzyszenia (...) w P.

przeciwko: Bankowi Spółdzielczemu w N.

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

1. uznaje za niedozwolone i zakazuje stosowania przez Pozwanego w obrocie z konsumentami postanowienia wzorca umowy o następującej treści: „Wysokość obowiązującego oprocentowania środków zgromadzonych na (...) oraz zmiany tej wysokości podawane są do wiadomości w komunikatach wywieszanych w lokalach Banku”;
2. zasądza od Pozwanego na rzecz Powoda kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
3. nakazuje pobrać od Pozwanego kwotę 600 zł (sześćset złotych) tytułem opłaty stałej od pozwu, od której uiszczenia Powód był zwolniony z mocy prawa;
4. zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt Pozwanego.

(...)

UZASADNIENIE

(...)

Powód Stowarzyszenie (...)w P.wniósł o uznanie za niedozwolone i zakazanie wykorzystywania w obrocie z konsumentami przez Pozwanego Bank Spółdzielczy w N.następującej klauzuli: Bank zobowiązany jest do zapłaty odszkodowania za przekroczenie z winy Banku terminu realizacji dyspozycji , o której mowa w ust. 1 , za każdy dzień zwłoki – w wysokości odsetek od kwoty nieprawidłowo wykonanej dyspozycji, obliczonej według stopy procentowej właściwej dla (...); wydanie wyroku zaocznego zaopatrzonego w rygor natychmiastowej wykonalności w przypadkach prawem przewidzianych; wydanie wyroku uwzględniającego powództwo w całości na posiedzeniu niejawnym, stosownie do treści art. 479 . 17 § 1 kodeksu postępowania cywilnego; rozpoznanie sprawy również pod nieobecność powoda lub jego pełnomocnika procesowego, jeżeli zajdzie taka potrzeba, zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania według norm przepisanych. W uzasadnieniu powództwa wskazano, iż wskazane postanowienie umowne stanowi niedozwoloną klauzulę abuzywną, gdyż jest rażąco sprzeczne z dobrymi obyczajami i narusza uzasadnione interesy konsumentów. Zdaniem Powoda niezgodnie z prawem bankowym oraz cywilnym ogranicza ono odpowiedzialność odszkodowawczą Banku wobec konsumentów w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania. Bank zastrzegł, że w wypadku niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania zapłaci jedynie niewysokie odszkodowanie. Tymczasem klient może przecież ponieść znacznie wyższą

szkodę, a bank nigdzie nie zastrzegł, że w takim wypadku klientowi będzie przysługiwało prawo dochodzenia roszczeń na zasadach ogólnych. Tym samym bank znacznie ograniczył kwotowo swoją odpowiedzialność odszkodowawczą. Powód podniósł także, iż podobne klauzule są już wpisane do rejestru prowadzonego przez Prezesa UOKiK.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz obciążenie Powoda kosztami procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazano, iż Pozwany w zakresie swojej działalności nie wprowadzał dotychczas takiego produktu jak Rachunek Oszczędnościowo- Rozliczeniowy (...) i nie zamierza wprowadzić go w przyszłości. Zarzucono, iż Powód nie wykazał, aby pozwany oferował klientom przedmiotowy produkt, a posłużył się jedynie ograniczoną wiedzą dotyczącą współpracy międzybankowej w ramach realizacji umowy zrzeczenia, mylnie zakładając, że wszystkie banki zrzeszone wprowadzają produkty oferowane przez bank zrzeszając. Pozwany przyznał, że łączy go umowa zrzeczenia z (...) Bankiem (...) S.A. oraz, że w ramach tej umowy bank zrzeszający przekazuje propozycje procedur do produktów, które sam wprowadza na rynek bankowy. Propozycje te nie są wiążące dla banku zrzeszonego, ale podlegają wnikliwej analizie i wprowadzane jako wzorzec własny.

Sąd Okręgowy Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił i zważył, co następuje:

Możliwość uznania wzorca umowy za niedozwolony i wyeliminowanie go z praktyki stosowania uzależniony jest od następujących warunków:

- 1) Postanowienie nie zostało uzgodnione indywidualnie, a więc nie podlegało negocjacom;
- 2) Ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki konsumenta pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami;
- 3) Ukształtowane we wskazany sposób prawa i obowiązki rażąco naruszają interesy konsumenta;
- 4) Postanowienie umowy nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron, w tym ceny lub wynagrodzenia.

Powyższe przesłanki muszą być spełnione łącznie, natomiast brak jednej z nich skutkuje tym, że sąd nie dokonuje oceny danego postanowienia pod kątem abuzywności.

Analizując zakwestionowane przez Powoda postanowienie w oparciu o wymienione kryteria nie budzi wątpliwości, iż konsumenci nie mają wpływu na jego treść, albowiem wzorzec jest przedstawiany przez pozwanego, a zatem należało uznać że nie jest z nim uzgadniany indywidualnie.

Przedmiotowe postanowienie nie dotyczy również głównych świadczeń stron umowy.

Do rozstrzygnięcia pozostała zatem jedynie kwestia czy zakwestionowane przez powoda postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Należy wskazać, że dobre obyczaje to reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać także działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, a więc działania potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające od przyjętych standardów postępowania. W stosunkach z konsumentami powinien wyrażać się on właściwym informowaniem o wynikających z umowy uprawnieniach, niewykorzystywaniem uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty przy zawieraniu i realizacji umowy, rzetelnym traktowaniem równorzędnego partnera jakim jest konsument. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są m. in. działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, ukształtowania stosunku zobowiązaniowego niezgodnie z zasadą równorzędności stron (tak M. Śmigiel – Wzorce umowne s. 360).

Pojęcie interesów konsumenta należy rozumieć szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny, mogą to wejść inne aspekty: zdrowie konsumenta (jego bliskich), czas zbędnie tracony, dezorganizacja toku życia, przykrości, zawód itp.

Naruszenie interesów konsumenta wynikające z niedozwolonego postanowienia musi być rażące, a więc szczególnie doniosłe. Rażące naruszenie interesów konsumenta zachodzi w sytuacji, gdy w sposób rażący naruszona została równowaga interesów stron umowy, przez to że jedna z nich wykorzystwała swoją przewagę formułując konkretny wzorzec. Określenie „rażąco” należy stosować do znacznego odchylenia przyjętego uregulowania od zasady uczciwego wyważenia praw i obowiązków. Przepis art. 3 ust. 1 europejskiej dyrektywy 93/13 z dnia 5 kwietnia 1993r. stanowiącej wzorcową regulację dla polskiego ustawodawcy w dziedzinie ochrony interesów konsumenta przewiduje, że dana klauzula jest niedozwolona gdy naruszając zasadę wzajemnego zaufania powoduje istotną i nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta.

SN 13 lipca 2005 I CK 832/04 IC Biul SN 2006 nr 2 str. 86- za sprzeczne z dobrymi obyczajami należy uznać wprowadzenie klauzul godzących w równowagę kontraktową, rażące naruszenie interesów konsumenta polega zaś na nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta w określonym stosunku umownym.

Należy także wskazać, że klauzula generalna wyrażona w art. 385¹ § 1 k.c. uzupełniona została listą niedozwolonych postanowień umownych zamieszczoną w art. 385³ k.c. Obejmuje ona najczęściej spotykane w praktyce klauzule uznane za sprzeczne z dobrymi obyczajami, zarazem rażąco naruszające interesy konsumenta. Ich wspólną cechą jest nierównomierne rozłożenie praw, obowiązków lub ryzyka między stronami prowadzące do zachwiania równowagi kontraktowej. Są to takie klauzule, które jedną ze stron (konsumenta) z góry, w oderwaniu od konkretnych okoliczności, stawiają w gorszym położeniu. Wyliczenie to ma charakter niepełny, przykładowy i pomocniczy. Funkcja jego polega na tym, iż zastosowanie we wzorcu umowy postanowień odpowiadających wskazanym w katalogu znacząco ułatwić ma wykazanie, że spełniają one przesłanki niedozwolonych postanowień umownych objętych klauzulą generalną art. 385¹ §1 k.c. Funkcja jego polega na tym, że zastosowanie we wzorcu umowy postanowień odpowiadających wskazanym w katalogu znacząco ułatwić ma wykazanie, że spełniają one przesłanki niedozwolonych postanowień umownych objętych klauzulą generalną art. 385¹ § 1 k c. W razie wątpliwości ciężar dowodu, że dane postanowienia nie spełniają przesłanek klauzuli generalnej spoczywa na przedsiębiorcy. – art. 385¹ § 4 k c . Aby uchylić domniemanie, że klauzula umowna zgodna z którąś z przykładowych klauzul wymienionych w art. 385³ k c. jest niedozwolonym postanowieniem umownym należy wykazać, że została ona uzgodniona indywidualnie lub, że nie kształtuje praw i obowiązków konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszając ich interesy mimo swego „niedozwolonego” brzmienia tzn nie spełnia przesłanek z art. 385¹ § 1 k c . Dopiero po wykazaniu tej drugiej okoliczności może dojść do uchylenia domniemania abuzywności.

Zgodnie z treścią art. 385³ pkt. 4 pkt. 10 i pkt. 19 w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności przewidują postanowienia, z którymi konsument nie miał możliwości zapoznać się przed zawarciem umowy, uprawniają kontrahenta konsumenta do jednostronnej zmiany umowy bez ważnej przyczyny wskazanej w tej umowie oraz przewidują wyłącznie dla kontrahenta konsumenta jednostronne uprawnienie do zmiany bez ważnych przyczyn, istotnych cech świadczenia.

W ocenie Sądu Okręgowego zakwestionowana klauzula wypełnia cechy przywołanych regulacji. Przewiduje bowiem, iż konsument przed zawarciem umowy może nie mieć możliwości zapoznania się z wysokością obowiązującego oprocentowania środków na rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym. Wysokość ta nie jest określona w ofercie banku, nakłada zatem na konsumenta – słabszą stronę w stosunku z profesjonalistą podejmowania szczególnych działań w celu dokonania ustaleń z bankiem – udania się do oddziału, odnalezienia komunikatu i ustalenia aktualnie obowiązującej wysokości oprocentowania.

Zakwestionowana klauzula powoduje upośledzenie konsumenta w relacji z przedsiębiorcą, albowiem upoważnia przedsiębiorcę do jednostronnego ustalenia istotnej cechy jego świadczenia, jakim jest oprocentowanie środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku bankowym. Konsument bowiem przystępując do umowy może nie mieć wiedzy na temat tego świadczenia banku, nie jest ono objęte jego konsensem. Konsument powinien zatem mieć możliwość zapoznania się z ofertą Banku w tym zakresie przed przystąpieniem do umowy. Zakwestionowane

postanowienie zmierza zatem również do niedoinformowania konsumenta, jego dezorientacji i w tym zakresie musi być ocenione jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające od przyjętych standardów postępowania.